

Hur påverkas individen av adoption genom livet?

Fördjupningsarbete
Socialpedagogutbildning VT 24
Författare: Andreas Jungerup
Handläggare: Simon Jonsson

Sammanfattning

Fördjupningsarbetet handlar om att få mer kunskap kring individen bakom adoption i kontrast med samhällets syn på adoption. En inblick i vad forskningen säger om adoption och dess utveckling. Slutsatsen som presenteras tyder på att en adopterad individ påverkas genom livet av sin adoption men frågan hur, är fortfarande en fråga forskningen skall hitta svar på.

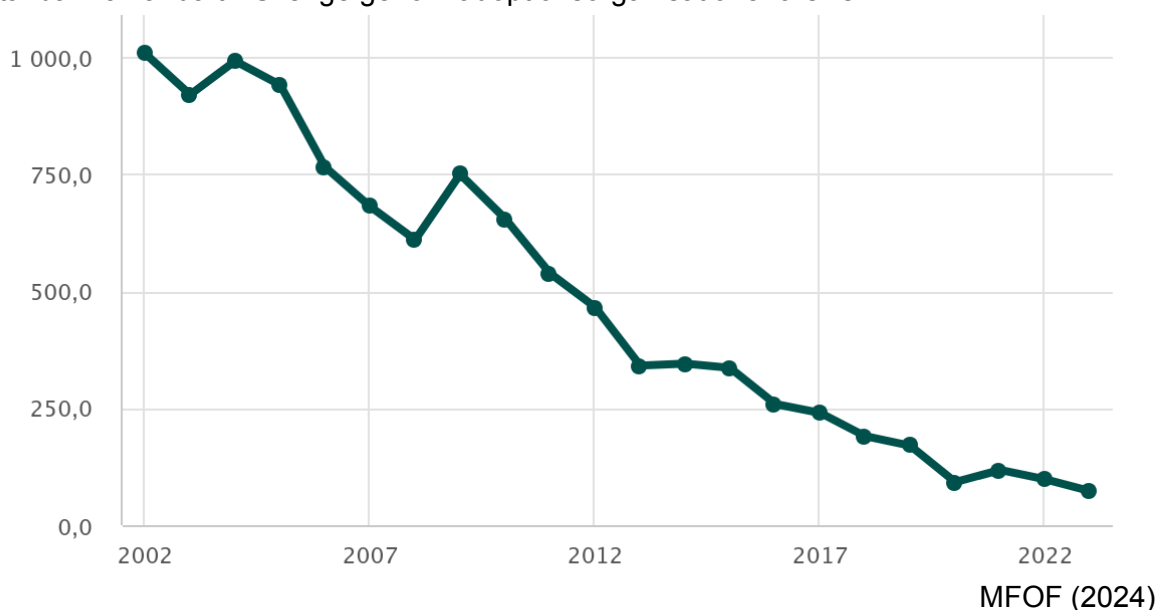
1. Inledning

1.1 Bakgrund: Adoptions Utveckling och adopterade.

Detta fördjupningsarbete handlar om adoption och utvecklingen inom adoption i Sverige. Hur kan socialt arbete utvecklas när socialpedagoger möter adopterade i samhället?

Hur har utvecklingen av adoption varit i Sverige? Enligt statistik från MFOF (Myndighet för familjerätt och föräldraskapsstöd) går adoptionerna neråt i antal. Detta gäller barn som adopteras genom adoptionsorganisationer internationellt. 2003 gjordes 1008 st. adoptioner totalt till Sverige från olika länder och 2023 gjordes det 73 st. (MFOF 2024).

Antal barn anlända till Sverige genom adoptionsorganisationer årsvis

Enligt statistik från SCB (Statistiska centralbyrån) har nationell adoption gått åt andra hållet där främst barn som adopterats till en adoptivförälder har ökat markant från 2490 st. år 2014 till 4166 st. år 2022. För barn adopterade till 2 adoptivföräldrar är siffran 619 st. år 2014 till 492 st. år 2022 (Statistiska centralbyrån 2023).

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Båda könen									
0-21 år									
Ej internationell adoption, två adoptivföräldrar	619	635	658	655	509	520	522	513	492
Ej internationell adoption, en adoptivförälder	2 490	2 655	2 845	3 055	3 261	3 523	3 781	4 015	4 166

SCB (2024)

Utifrån den data som hämtats ser vi att adoption överlag har genomgått stora förändringar genom åren och där utvecklingen pekar åt olika håll beroende på om det gäller nationell eller internationell adoption. Den informationen ger upphov till en del frågor kring utvecklingen av adoptioner. Frågor såsom:

- Har lagar internationellt och nationellt ändrats gällande adoption och utredning av adoptivföräldrar?
- Har adoption fått en annan roll i samhället?
- Har metoder utvecklats i samhället så att adoption inte har en lika stor roll längre?
- Finns det andra alternativ till adoption för människor som önskar barn?

Vad säger vetenskapen om utvecklingen? I Sverige är få studier gjorda kring adoptionens utveckling och forskare antar bara att samhällets utveckling och tekniken har en inverkan på antalet adoptioner som görs. Enligt IMS (Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete) rapport kan det minskade antalet adoptioner bero på att det nu finns möjlighet till IVF (in-vitro fertilisering) som gör att människor som vill ha barn inte behöver adoptera, (Carlberg & Nordin Jareno red, 2007)

När vi tittar på hur adoption utvecklats i Sverige när det kommer till myndigheter ser vi att på 1940-talet var konungen inblandad i adoptionsfrågor. Huruvida detta gällde nationella eller internationella adoptioner framgår inte. Statens inblandning i adoptioner har med tiden ökat och därmed har även adoptionsprocessen förändrats. Fram till 1980-talet fanns det möjlighet att gå via adoptionsorganisationer men det fanns även möjlighet att genomföra privata adoptioner där ingen myndighet var inblandad i adoptionen (Riksdagen 2024).

Vilka studier finns i Sverige kring adoption? I Sverige har under 2000-talet två stora studier gjorts. Dessa belyser flera olika områden kring adoption och utvecklingen i både samhället men även kring individerna som adopterats. 2003 gjordes en longitudinell studie av Marianne Cederblad som sammanfattas i boken: *från barndom till vuxenliv en översikt av longitudinell forskning*. I denna studie togs flera problemområden upp inom adoption men även forskning kring adoption och vilka utmaningar som finns. En longitudinell studie är en studie på en grupp individer över en lång period av tid. Detta för att mäta om det finns förändringar av det som studien avser under denna period.

2004 gjordes en annan studie av en framstående forskare inom ämnet adoption, Frank Lindblads, *Internationellt adopterade barn som unga vuxna*. Lindblads kohortstudie tittade på områden som utbildning, jobb, familj samt hälsoperspektiv och jämförde adoptionsgruppen med en invandrargrupp samt en syskongrupp. I en kohortstudie är det en specifik grupp av människor som är föremål för studien. I detta fall är den specifika gruppen adopterade.

Svårigheter kring adoptionsforskning. Studier som görs kring adoption och problematik för den adopterade i form av psykisk ohälsa är otydliga då en del faktorer påverkar studiens resultat och därmed även synen på adoption i samhället. Enligt resultatet i boken *Adoption* av Lindblad finns det två typer av studier som granskar samma sak men ändå ger helt olika bilder. En registerbaserad studie som Lindblad gjorde utgår från när adopterade sökt vård och därmed hämtas information utifrån antalet som sökt vård oberoende vad för vård som behövts. Epidemiologisk studie som Cederblad gjorde utgår från frågeformulär till adoptivfamiljer. Det var frivilligt att medverka till Cederblads studie.

Båda forskarna hade samma målgrupp som var personer adopterade på 70-talet. Vad Lindblad kom fram till var att Cederblads studie gav ett mycket bättre resultat där adopterade som kommit genom adoptionsorganisationer inte skilde sig från majoritetsbefolkningen i Sverige medan Lindblads resultat stod adopterade ut mot majoritetsbefolkningen. Lindblad hänvisar till att skillnaden kan vara att de som svarade i Cederblads studie inte gav en bild av verkligheten, då det finns ett mörkertal som antingen inte ville vara med i studien, eller inte blev tillfrågade att delta. Det är inte representativt för en grupp då ett stort antal barn kom genom privat adoption. Detta menar Lindblad påverkar resultatet och kan då förklara i var skillnaden ligger (Lindblad 2004, s. 22-23).

Den sista studien som finns att tillgå är MFOF (Myndighet för familj och föräldraskapsstöd) som heter *Hälsa och sociala livsvillkor hos internationellt adopterade i vuxen ålder (2022)*. Studien fokuserar på citat: "om den höga psykiatriska sjukligheten hos internationellt adopterade kvarstår upp i mogen vuxen ålder." Studien tittar även på andra områden såsom sociala livsområden, exempelvis familj, arbete och barnafödande. MFOF studie påvisar de individuella svårigheter som adopterade har genom hela livet i form av psykisk ohälsa och vad detta medför inom olika områden såsom relationer, ekonomi samt på arbetsmarknaden.

Det finns även sammanställningar som gjordes av IMS (Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete) som heter *Internationellt adopterade i Sverige, vad säger forskningen?* (2007). Där får ett antal experter ge en samlad syn på adoption och dess utveckling i Sverige samt vilka områden regeringen bör lägga fokus på när det gäller adoptioner, exempelvis psykisk ohälsa. Studien nämner flera problemområden för forskningen kring adoptioner, såsom svårigheter med kliniska studier över tid och att urvalsgrupper är få. Urvalsgrupperna är inte representativa för adopterade i sin helhet. Studien uppger att det finns för lite forskning nationellt och internationellt, vilket ger begränsad kunskap om vad som sker när adopterade väl anlånt till adoptivfamiljen. Sammanställningen uppger även att studier gjorda runt 1970 inte går att jämföra med liknande studier på 2000-talet. Då det skett en utveckling kring adoptioner och där adoptivfamiljens sammansättning förändrats.

För att få en bild av adoption och dess utveckling som förändrats genom åren ser vi att det inte går att titta på bara en studie. För att få en bild av hur adoption utvecklats från mitten av 80-talet till hur det är idag krävs ett brett perspektiv där adoption granskas på olika plan. Att du som läsare får förståelse för att studierna som är gjorda inte representerar adopterade över lag utan en liten del. Statistiken visar på en minskad internationell adoption och det ger upphov till intressanta frågor.

1.2 Syfte: Mitt syfte med det här fördjupningsarbetet är att få djupare förståelse för adoption och se utvecklingen som sker i samhället kring adoption. De två perspektiven som tas upp i detta fördjupningsarbete ska ge en bredare bild av adoption och vad adoption kan stå för hos individen när det kommer till socialt arbete. Som socialpedagog möter du människor i olika utsträckning som har psykisk ohälsa. Därför kan socialpedagogen behöva en förståelse för att adoption kan vara en bidragande orsak till psykisk ohälsa. Att få en bredare kunskap kring samhället och utvecklingen som sker inom adoption kan hjälpa dig som socialpedagog inom många verksamheter du kommer i kontakt med.

1.3 Frågeställning: Hur påverkas individen av adoption genom livet?

2 Perspektiv: Samhällsperspektiv kring individen och adoption sett utifrån internationell och nationell utveckling.

2.1 Sociala utvecklingen kring adoption. Antalet adoptioner minskar från mitten av 1970-talet och fram till nutid snabbt och forskningen har inga konkreta bevis för vad som ligger bakom. Det som kan ligga till grund för den kraftiga nedgången enligt rapporten från Statskontoret är att adoptionsländer som Sverige haft samarbete med har utvecklats och fått högre levnadsstandard. Detta i sin tur har gjort att individer som tidigare kunde bli adopterade nu istället kan stanna i ursprungsfamiljen. Nationella adoptioner är en bidragande faktor då det pekar på att adoptionen har färre risker för psykisk ohälsa hos den adopterade.

Rapporten uppger även att ekonomi för adoption kan vara en bidragande faktor då kostnaden är hög för den enskilde att adoptera. En annan bidragande orsak till minskade adoptioner som Statskontoret kom fram till i sin rapport är att den publika mediebilderna av adoptioner har förändrats. Personer med tankar på att adoptera tvivlar mer och kräver mer information om adoption för att vara säkra på att adoptionen går till på ett säkert sätt. Ett politiskt perspektiv som påverkar internationella adoptioner är hur länder förhåller sig till adoption genom och beroende på det politiska styret. Exempelvis kan lagar gällande adoption ändras till att bara acceptera nationella adoptioner (Statskontoret 2021).

2.2 Diskriminering/rasism - hur påverkas adopterade nationellt och internationellt?

MFOFs rapport tittar på tidigare studier kring adoption och diskriminering. Tidiga rapporter kommer fram till att utomeuropeiska adoptioner löper högre risk för diskrimineras på grund av biologiska skillnader som hudfärg och ansiktsform än europeiska adoptioner även om det förekommer diskriminering emot sistnämnda gruppen. Rapporten kommer även fram till att Sverige har idag en mycket mer etnisk homogen befolkning som gör att adopterade inte löper lika stor risk för diskriminering som på 1900-talet. Dock framkommer det i rapporten att internationellt adopterade i stor utsträckning är föremål för mikroaggressioner (aggressivt beteende som döljs väl för omgivningen men inte för den som utsätts för det) som exempelvis "var glad att du fick växa upp i Sverige" samt "varför åker du inte hem till ditt land". Rapporten tar även upp rasism och förutfattade meningar kring utomeuropeiska adopterade. Som exempel tas det upp att kvinnliga adopterade från Ostasien blir utsatta för sexistiska påhopp och aggressiv kränkande behandling baserat på fördomar om svenska mäns sexturism i Thailand. Arbetsmarknaden är ett annat område där både utomeuropeiskt och europeiskt adopterade blir särbehandlade och ofta står utanför arbetsmarknaden vilket i sin tur ger högre risk för psykisk ohälsa och långvarig sjukdomsbild.

Svårigheter som finns i de studier som rör diskriminering och rasism är att avgöra hur pass adoptionen påverkar det psykiska måendet och med detta menas att det inte går att avgöra hur individen uppfattar rasismen olika utifrån adoptionen jämfört med någon icke-adopterad. Skulle samma person uppfatta situationen annorlunda om individen inte var adopterad och vilken inverkan skulle situationen få på individen? Vad som däremot har påvisats är att

rasism/diskriminering spelar en stor roll i adopterades psykiska ohälsa som depression men även socialt beteende som utåtagerande individer (MFOF 2022).

2.3 Hur ser strukturen kring adoption ut idag?

Tittar vi på hur adoption är uppbyggt idag så ser vi att det finns en bättre struktur i samhället där fler granskande instanser finns för att få adoptionsprocessen att gå rätt till. Övergripande ansvar gällande adoptioner har regeringen. Som har gett Statskontoret i uppdrag att gå igenom verksamheter som hanterar adoptioner både på nationellt och internationellt. Detta då adoptionsorganisationer samarbetar med andra organisationer runt om i världen.

Adoptionsprocessen inleds med att kommunen gör en medgivandeutredning kring ansökan och beviljas den så tar ideella organisationer över processen och genomför adoption. MFOF är en organisation som är statlig och agerar som tillsynsmyndighet som ser till att adoptions verksamheter följer både Haagkonventionen och barnkonventionen i Sverige och adoptionslandet. Detta för att adopterades rättigheter skall tillgodoses men även att minska riskerna inom adoption, exempelvis psykisk ohälsa, kriminalitet och suicid. Det har funnits en utredning kring att staten skulle ta över hela processen med adoption men detta kom statskontoret fram till inte var aktuellt. Utredningen kom fram till att dagens struktur organisatoriskt är rättssäker och säkerställer barnrättsperspektivet på ett bättre sätt än vad staten skulle göra. Vidare framkom också att internationella adoptioner över tid har blivit mer trygga och säkra för individen, både för det adopterade barnen och adoptivfamiljerna (Statskontoret 2021).

2.4 Hur har adoption utvecklats internationellt kopplat till individen?

Tittar vi på den internationella adoptionen, så framkommer det att adoption blev centrum efter kriser i samband med krig i världen. Det ansågs att det då skulle lösa ett akut problem som uppstod med föräldralösa barn främst i Europa. Senare även kriser på andra håll i världen, vilket upprätthöll adoptionstrenden. Allt fler länder kom att medverka vid adoptioner som hade sitt ursprung i Latinamerika och Asien. Detta kom sig av att synen på adoption förändrades från att hjälpa ett land med stor överpopulation av barn till att styras av efterfrågan på barn inom industriländer. Detta betyder att fokus har varit på utbud och efterfrågan istället för på individen bakom adoptionen.

Många väntade med att skaffa barn till högre ålder och barnlöshet ökade. Användning av preventivmedel var en bidragande orsak till att internationella adoptioner ökade. Det var vanligt för familjer som ville adoptera barn redan hade egna biologiska barn men ville hjälpa ett föräldralöst barn.

En holländsk forskare på adoption kom fram till tre olika generationer som han kom att definiera adoption kring.

1. Traditionell adoption 1950-1970 (De som adopterade gjorde det av traditionella avsikter, en familj ses enbart med barn.)
2. Idealistisk adoption 1970-1985 (De som adopterade av personliga skäl och där samhället nu även tillät ensamstående föräldrar.)
3. Realistisk adoption 1985-nutid (De som adopterade barn med stor insikt och kritisk syn på adoption. Att adoptionen ska gå rätt till.)

Tittar vi på Sverige som adoptionsland så ligger Sverige i topp kring adoptioner från andra länder. Tillsammans med USA så har flest adoptioner skett till Sverige och därefter kommer Norge om man utgår från ländernas befolkning. (Lindgren, 2010)

2.5 Adoption och framtid. Enligt sammanställningen som Statskontoret på uppdrag av regeringen gjorde så finns det en plan för att alla adoptionsförmedlingar kan komma att läggas ner i brist på internationella förmedlingsuppdrag. Denna utveckling är tydlig vilket togs upp i inledningen och där både SCB och MFOF gjort liknande resultat i sina undersökningar kring adoptioner. Färre och färre internationella adoptioner görs samtidigt som nationella adoptioner ökar. Detta skulle enligt undersökningarna innebära tryggare adoptioner på sikt för individen bakom adoptionen. Statskontoret kom även fram till i sin sammanställning att alla förmedlings organisationer går med stort underskott och att det inte finns några ekonomiska förändringar som skulle kunna förändra bilden som finns. Statskontoret ser bara att en förmedlings organisation skulle klara av att fortsätta med ett underskott några år till, (Statskontoret 2007)

3 Perspektiv II: Individualistiskt perspektiv människorna bakom ordet adoption

3.1 Vad säger forskningen kring människan som adopteras?

I de forskningsrapporter som finns i Sverige är det tydligt att adoption påverkar människan genom hela livet i olika utsträckning. Den sammanställda forskningen säger också att beroende på fält som belyses, så behöver det inte vara i en negativ form. Det svåra med studier kring adoption är att följa adopterade genom sin uppväxt och utveckling. Information som ofta glöms bort är informationen om personen innan adoptionen som miljö, upplevelse och anknytning. Detta skapar svårigheter att på rätt sätt dra slutsatser i studier eftersom förutsättningarna hos de adopterade inte är likvärdiga och relevant information inte finns tillgänglig för forskarna (Cederblad 2003, S. 11). Med anknytning menas hur vi lärt oss relatera och respondera till omgivningen närmast oss från det att vi föds.

Enligt Cederblads sammanställning av hennes longitudinella studie i boken (Från barndom till vuxenliv: en översikt av longitudinell forskning) kring identitet så finns det forskning både i Norden och i USA som säger att adopterade barn har högre självsäkerhet och identifierar sig med sitt adoptivland snarare än ursprungslandet. Detta uppger studien beror på hur familjerelation gentemot den adopterade utvecklats och på så sätt format den adopterade. I Cederblads sammanställning finns det även bevis på att tidigare studier kommit fram till följande citat: *“De flesta adopterade en svensk självidentitet, vilket innebar att de upplevde sig som svenskar och hade en svensk kulturell praxis. Individer med en svensk självidentitet hade ett bättre psykiskt välbefinnande jämfört med dem med en »icke-svensk« självidentitet”* (Cederblad 2003, s. 2).

Denna syn delas av den forskningsrapport som MFOF kom med 2022. Där det konstateras att adoptioner som sker innan 6 månader, skiljer sig inte när det kommer till psykisk hälsa och utveckling från barn som växer upp med sina biologiska föräldrar, men däremot barn som adopteras efter 6 månader är risken högre för psykisk ohälsa och utvecklingsproblem. Rapporten menar då att risken för att barnet upplevt traumatiska saker som misshandel eller bortgång, av biologiska föräldrar samt om barnet bott på institution innan adoptionen, är hög om barnet är äldre vid adoptionen och detta medför en större negativ ryggsäck för barnet att bära med sig genom livet. I rapporten konstateras det även att trots adoption i senare ålder och negativa upplevelser så återhämtar sig adopterade i sin utveckling häpnadsväckande fort och följer sedan en normal utvecklingslinje i anknytning, kognitivt och fysiskt (MFOF 2022, s.10).

3.2 Har språk betydelse? När det kommer till språket som är en annan viktig faktor i sociala sammanhang, tyder forskning på att det inte är skillnad på adopterade och icke adopterade i samma ålder utifrån språklig utveckling. Det bör understrykas att forskningen kring språk har skett i små grupper och inte är representativ för adopterade. I forskningens sammanställning *adoption - Till vilket pris* går det att utläsa att språket i sig inte är grunden till skillnader mellan adopterade och icke-adopterade men däremot skiljer det sig nämnvärt i skolspråket där adopterade har svårare för abstrakt språk än icke adopterade (Utredningen om internationella adoptioner 2003, s. 45).

3.3 Kan vi se någon skillnad på adopterade jämfört med icke adopterade gällande psykisk ohälsa?

Tittar vi på tidigare studier gjorda av både Lindblad och Cederblad så ser vi att det finns skillnader när det kommer till vård för psykisk ohälsa. Lindblad registerbaserade undersökning visar att adopterade i mycket högre utsträckning förekommer i psykiatrisk vård och vid suicid än icke-adopterade. Detta går i linje med vad MFOFs rapport kom fram till fortfarande är aktuellt i dagens samhälle. Det som inte framkommit i de tidiga studierna som nu har belysts i MFOFs rapport är att studien är gjord på ett mer detaljerat sätt. I MFOFs rapport belyses nu områden såsom ekonomi, relationer, skola samt arbetsmarknaden. Dessa områden har tagit tid för forskningen att kunna följa eftersom metoder inte funnits. Vad vi kan se i MFOFs rapport står adopterade ut i dessa områden. Det finns en stor svårighet kring etableringen på arbetsmarknaden men där nationellt adopterade hade en avsevärt högre risk att stå utanför arbetsmarknaden långvarigt. Adopterade har svårare att bibehålla relationer och familjeförhållanden. Detta är en bidragande orsak till att adopterade är överrepresenterade när det kommer till depression och suicid statistik.

Rapporten kom fram till att det är styrkt att fler konkreta insatser behövs för adopterade och adoptivfamiljer då behovet för stöd och hjälp fortfarande är väldigt stort genom hela livet hos individen. Regeringen visade ett ointresse för dessa förslag vid den rapport om internationella adoptioner som gjordes 2003 och nuvarande rapport 2022 av MFOF fastslog att förslagen om konkreta insatser för adopterade och adoptionsfamiljer bör tas upp till diskussion igen av regeringen. Det som tidigare bara funnits i studier gällande adoptions svårigheter utifrån barns psykiska hälsa i ung ålder har nu även MFOF rapport kunnat klargöra att svårigheter med den psykiska hälsan sträcker sig genom livet upp till vuxen ålder. Eftersom studier inom adoption kräver lång studietid så har inte resultat varit möjliga innan och därmed inte funnits några slutsatser som framkommit förrän nu, gällande vilka svårigheter som finns i vuxen ålder hos adopterade.

3.4 Vad för utveckling ser forskare för adoptivfamiljer och adopterade?

MFOFs rapport tittade på hur tidigare studier fokuserat på anknytningsproblematik och där forskare länge har haft uppfattning att där låg det största delen av problematiken som adopterade bar genom livet. Med anknytningsproblematik menas de svårigheter individen har gällande samspel med andra människor kopplat till hur vi har lärt oss relatera och respondera till vår närmaste omgivning.

Barnen som var i studierna var institutionsbarn som tillbringat tid på barnhem och där vårdare var många och miljön varierande utifrån land och samhälle. Forskare ansåg då att Bowlbys anknytningsteori med de 3 anknytningarna (undvikande, ambivalent och trygg) låg till grund för att förstå psykisk ohälsa som adopterade i stor utsträckning representerade. MFOFs rapport har forskare fått en annan bild och där forskare numera ser till uppväxtmiljön som en betydande faktor. Detta har framkommit att även om du har en anknytningsproblematik kan detta snabbt förändras och nya anknytningar kan skapas och därmed förbättra individens psykiska hälsa. Detta gäller enligt rapporten både nationella och internationella adoptioner. Forskning har även tittat på biologiska förändringar som adoption medför och där det framkommer i rapporten att det finns neurologiska skillnader på internationellt adopterade och nationellt adopterade. Neurologiska skillnaden som hittades var området exekutiva funktioner vilket menas att de delar av hjärnan som styr övergripande och sköter andra hjärnfunktioner var förändrade hos adopterade som funnits på institutioner

före adoptioner. Rapporten uppger att funktioner som arbetsminne, organisation, planering, kognitiv flexibilitet och koncentrationssvårigheter skiljer sig från jämnåriga icke adopterade. Detta fann forskare kunde bero på bristande stimulans i institutions miljön som hämmade den neurologiska utvecklingen. Forskare såg även en förändring i hjärnans fysiska utveckling som var något förminskad och där både hjärnbarken samt frontalloben och hippocampus var förändrade. Hjärnbarken ansvarar för sammanställa alla intryck och från det skapas tankar, känslor och även minnen. Frontalloben styr exekutiva delar som alla beslut du gör. Den styr impulser, planering och omdöme med mera. Hippocampus jobbar med minnesdelen och inläring (MFOF 2022, s.10).

4 Diskussion och slutsats

Vid analys av adoption ur de olika perspektiven ser jag att adoption som helhet förändras hela tiden. Den forskning som presenterats har skapat en bild av adoption som är väldigt komplext ämne att få grepp om på individnivå. Detta beror på att studier som är gjorda inom adoption är svåra att replikera och studiernas sammanställning kan ifrågasättas om det är representativt för adopterade då ytterst en liten population ingått i studier. Detta leder till att det underlag som finns att tillgå är osäkert.

Vad som däremot är tydligt både inom det individualistiska samhällsperspektivet och individperspektivet är att internationella adoptioner sakta men säkert försvinner. Vad som dock verkar kvarstå inom adoption är den psykiska ohälsan. Den ignoreras ur ett individualistiskt samhällsperspektiv som inte bara är kopplat till internationell adoption utan också nationell adoption, även om den senare inte i lika stor utbredning finns representerat inom psykiatrivården. Ur ett individualistiskt samhällsperspektiv kan man se att ansträngningar har gjorts i form av att förändra förutsättningar för individer i samhället att kunna behålla de barn som föds. Fler länder har ansträngt sig för att hitta en väg bort från internationell adoption mot ökade nationella adoptioner men jag ser samtidigt ur ett individperspektiv att få ansträngningar är gjorda för att hantera de områden som adopterade är representerade i inom arbetslöshet, kriminalitet, ekonomiska svårigheter och psykisk ohälsa.

Att en stor förändring inom adoptioner har skett i världen kan jag se både utifrån synen på adoption som de tre olika generationerna står för men att även antalet adoptioner som drastiskt minskat. Detta tolkar jag som att det inte bara krävs en faktor för att en förändring ska ske utan flera. De tidiga faktorerna som kan utläsas ur ett individualistiskt samhällsperspektiv att det finns krig som skapar många föräldralösa barn samt ett samhälle som har viljan och ekonomi för att kunna adoptera barn, dock utan att ta hänsyn till individen på något plan. Det jag ser ur det individualistiska samhällsperspektivet är att samhället tänker på individen i större utsträckning och jobbar för att helheten ska bli bättre vid adoption och då frångått internationell adoption till förmån för nationella adoptioner. Denna utveckling bidrar till en minskad risk för psykisk ohälsa då personer har kvar sitt kulturella arv samt även fortsätta vara i ett samhälle med biologiskt lika individer. Detta tolkar jag som att en betydande utveckling har gjorts i många länder kring samhällsstruktur och forskning kring individen i samhället. Vad kunde gjorts annorlunda och bör beaktas i framtiden ur det individualistiska samhällsperspektivet? Jag ser att adoption ur ett individperspektiv skulle behöva lägga mer fokus på forskning kring alternativa lösningar som minskar de negativa anknytningsproblem som adoption kan medföra för individen genom hela livet.

Nationella adoptioner har ökat i antal i Sverige och det finns ingen statistik hur det ser ut i andra länder när det kommer till nationella adoptioner. Jag tolkar den information jag funnit som att det även går upp i andra länder såsom i Sverige. Analys kring detta kan göras med antagande att det är samma risker som finns i andra länder när det kommer till adoption som i Sverige. Det individualistiska samhällsperspektivet ser psykisk ohälsa som den största faktorn vilken kostar samhället mycket pengar. Detta i form av vård och behandling samt långtidssjukskrivningar och att stå långt ifrån arbetsmarknaden.

Detta borde rimligtvis vara en stark faktor för samhället att vilja förändra adoption övergripande. För att minska utgifter nationellt, men också få fler individer ur arbetslöshet. Även ur individperspektiv att vara produktiv och känna delaktighet vilket kan bidra till minskad psykisk ohälsa. Ur individualistiskt samhällsperspektiv bör även fokus läggas på forskning kring alternativa metoder än nationell adoption. Jag tolkar att dagens metoder IVF (in-vitro-fertilisering) och insemination som otillräckliga för vara starkare alternativ till adoption. Analys av detta kan göras ur ett samhällsperspektiv där det finns motstridigheter inom samhället kring utvecklingen och i vilken riktning som skall tas för framtiden, forskningen är fortfarande ung när det kommer till individen i samhället. Gör vi samma analys ur individperspektivet ser vi att det fortfarande finns stora brister när det kommer till adoption och det råder en stor oenighet kring forskning gällande individen. Nationell adoption har ökat men det går inte att se de långvariga effekterna av den ökningen än eftersom studier tar tid att genomföra. Det finns påtryckningar kring adoptionsfrågor på individ och familjenivå men där det möts av ointresse att öppna upp diskussioner kring individens behov. Jag tolkar det som att adoption problematik inte är lika viktigt som det en gång varit.

Från ett individperspektiv kan vi se att utvecklingen inom forskningen har förändrats från att förlita sig på anknytningsteori till att övergå till mer biologiska faktorer som påverkar individen inom olika områden såsom kognitiv utveckling och hjärnstorlek samt biologiska funktioner. Analysen kring detta blir att metoder inom forskning har förfinats och forskare inom adoption har utvecklat samarbeten med specialister inom sjukvården. Kunskap kring hjärnan och dess funktion har ökat och gett betydande information som kan användas för att förstå de individer som adopterats. Tittar vi på forskning ur ett individualistiskt samhällsperspektiv så har samhället gjort förändringar för individen men resultaten av dessa är svåra att avgöra då adoptioner går ner i antal och studier tar lång tid att kunna följa upp. Detta tolkar jag som att forskningen kommer ha svårt att få fram studier med ett bra urval då internationella adoptioner håller på att försvinna.

Min tolkning detta bör kunna leda till att det ges nya möjligheter att hitta andra samarbeten för att förstå individen. Kan det vara att forskare samarbetar med till exempel sömnforskare för att hitta samband som kan vara av värde för adopterades utveckling? Kan det vara värt att samarbeta på olika plan inom samma fält? Tolkar jag resultatet av hjärnforskningen kring adopterade i en understimulerad miljö, så ser jag att hjärnan till en del påverkas. Det kan leda till en diskussion om NPF (neuropsykiatriska funktionsnedsättning) där samma områden i hjärnan är påverkade och där individen med NPF har liknande svårigheter som adopterade. En fråga man kan ställa är att skulle adopterade som kommer ifrån understimulerad miljö behandlas som individer med NPF eller finns risken att samhället har förväxlat adopterades problem som en NPF för att det finns likheter i hjärnans utveckling?

Slutsatsen jag drar av detta fördjupningsarbete är att det inte finns någon tydlig skillnad på perspektiven. Båda perspektiven lämnar många obesvarade frågor och där jag inte ser någon tydlighet kring om samhällsperspektivet eller individperspektivet skulle påverka individen mer på ena eller andra sättet. Det är alltså lika viktigt med forskning och utveckling ur båda perspektiven. Det krävs samverkan inom och mellan de olika områdena. Som socialpedagog möter du människor med olika bakgrund och psykiska problem, där det inte går att avgöra om det är just adoption hos en individ som ligger till grund för den psykiska ohälsan. Men där du behöver ha förståelse för hur individen kan ha påverkats av sin

adoption. Perspektiven visar både fördelar och nackdelar för adoption som helhet och det råder stor oenighet kring ämnet.

Det vi däremot har lärt oss är att utvecklingen kring synen på adoption har förändrats både ur samhällsperspektivet och på individperspektivet. Världen kommer alltid förändras i framtiden genom kunskap och intressen. Adoption kommer att följa den utvecklingen och det är viktigt att vi som socialpedagoger följer den utvecklingen för att kunna möta människor som adopterats i samhällets alla skikt med kunskap och ödmjukhet. Jag drar även slutsatsen att forskning kommer ha en avgörande roll för adopterade men även för samhället i framtiden för att få mer kunskap kring adoption och individen bakom adoptionen.

Sammanfattningsvis, kopplat till frågeställningen, drar jag följande slutsats: Vi kan med säkerhet genom detta fördjupningsarbete veta att individen kommer påverkas genom hela livet av sin adoption, både av samhället men även individuellt på olika sätt. Individen påverkas genom hela livet av sin adoption, inom flera livsområden.

Referenslista

Elektronisk:

Familjerätt och föräldraskapsstöd 2023, *statistik om barn anlända genom adoptionsorganisationer*.

<https://mfof.se/sarskilda-innehallssidor/statistik/statistik-om-internationella-adoptioner/barn-anlanda-genom-adoptionsorganisationer.html>

(Hämtad 2024-02-03)

Familjerätt och föräldraskapsstöd 2023, *Forskningsrapport - Hälsa och sociala livsvillkor hos internationellt adopterade*.

https://mfof.se/download/18.e9eaab18120d9a7fa1e7c8/1655102386146/Forskningsrapport%20-%20H%C3%A4lsa%20och%20sociala%20livsvillkor%20hos%20internationellt%20adopterade_220608.pdf

(Hämtad 2024-02-03)

Statistiska centralbyrån 2023, *Adopterade barn och unga 0-21, efter kön, ålder, typ av adoption och år*.

https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_LE_LE0102_LE0102I/LE0102T26/table/tableViewLayout1/#:~:text=https%3A//api.scb.se/OV0104/v1/doris/sv/ssd/START/LE/LE0102/LE0102I/LE0102T26

(Hämtad 2024-02-03)

Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete 2007, *Internationellt adopterade i Sverige, Vad säger forskningen?*

https://www.researchgate.net/publication/260189541_Internationellt_adopterade_i_Sverige

(Hämtad 2024-02-03)

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/proposition/kungl.-majts-proposition-nr-100_e530100/html/

(Hämtad 2024-02-25)

Böcker:

Lindblad, Frank (2004). *Adoption*. Lund: Studentlitteratur

Lindgren, Cecilia (2010) *Internationell adoption i Sverige: Politik och praktik från sextiotial till nittiotial*, Stockholm: Myndigheten för internationella adoptionsfrågor

Stier, Jonas (2019). *Identitet: ett socialpsykologiskt perspektiv*. Andra upplagan Lund: Studentlitteratur